

פרשת תזריע - בין מסגרת דתית ליהדות.

מספרים על הרבי מקוצק שכעס מאוד וגער בגבאי בית הכנסת, על ששאל אורח שנכנס לבית הכנסת, האם התפלל מנחה? אמר לו הרבי מקוצק: "הבא מן הדרך שואלים אותו האם אכל ושתה ולא האם התפללת מנחה?"

מספר גם הרב יעקב מדן, מיישיבת הר עציון, בשעה שדן עם חבריו בסוגיית טעמי המצוות הגיע ראש הישיבה הרב עמיטל ושאל אותם: מדוע אין מברכים על מצוות צדקה? והתלמיד ענה את תשובתו של הרשב"א: מהסיבה שהמצווה תלויה ברצונו של העני ליטול את הצדקה, ושמה לא יטול ותהיה ברכה לבטלה. אמר ראש הישיבה: לא! אלא כך הם פני הדברים. אלו היו מברכים על צדקה, היה על העני הרעב להמתין לאדון עד שיטול ידיו לשם מצווה, יטבול במקווה, יאמר 'לשם ייחודי' ויברך ובינתיים – ימות העני הרעב.

דוגמאות אלו מובילות אותנו לשאלה מה מצופה מיהודי מאמין?

כששואלים מה הגדרתו של אדם דתי, התשובה המקובלת בדרך כלל היא כך: חובש כיפה, נאמן לעבודת ריבון העולמים, מרבה בתפילה, שומר שבת כהלכתה, מקפיד בשמירת המועדים והחגים, מניח תפילין הכי מהודרות, טובל במקווה כל יום וצועק בקול גדול בשמע ישראל. בקיצור צדיק.

מילון אבן שושן מפרש כך: דתי- אדוק באמונתו, מאמין בה' שהוא בורא עולם. אם כך, את המלה דת מפרש אבן שושן כחוק ומשפט, דהיינו משהו פורמאלי בלבד. ואכן, בכל מקום שנמצאים בו יותר משני אנשים צריך חוק - דת. גם בגיונגל.

לפי זה נראה לומר שדתי זה אדם שנמצא במסגרת כל שהיא, עם מוסכמות כל שהן שבאות לשמור על אידיאל, ערך או מטרה שאותה הגדירה הקבוצה. לסכום הדת היא מסגרת. היהדות, לעומת זאת, היא המהות והתוכן.

הנושאים הנידונים בפרשת תזריע הנם בתחום נגעי האדם המצורע ופרשת שמיני פרשה אחת לפני פרשת מצורע עוסקת בענייני מאכלות אסורות. מתוך כך אפשר לשער לסיבת הסמיכות בין שתי הפרשיות. דומה שבעוד רוב בני האדם נוהרים לא להיכשל במאכלות אסורות משום שאדם לא מוכן לבלוע תולעת, אבל מוכן לבלוע את חברו על ידי דבור הלשון הרע עליו(אחת הסיבות לסיבת נגעי ה גוף) לכן הוסמכה פרשת מאכלות אסורות לנגעי הגוף. ללמדך שכשם שהאדם ניצטר במסגרת הדתית- חוקית עליו להיזהר מלשון הרע.

דומה שזאת הייתה טעותם של דור הבית השני. לכל אחד הייתה איזו שהיא מסגרת חוקית-דתית אבל יהדות במשמעות האנושית שלה הייתה חסרה. על פי הוכחות הנביאים והיסטוריונים נהגו בני אותו דור, לעשוק יתום ואלמנה, להלין שכר עובדים, לקבל טובת הנאה ולמחרת בבוקר לקום, לטבול במקווה ולעלות לבית המקדש. לכן בכוונתי לטעון שקיים חוט דק מאוד בין המסגרת הדתית- הלכתית ובין התוכן שלתוכו האדם יוצק. דומה אם כן, כל חברה החיה מסגרת ללא יהדות או יהדות ללא מסגרת לאף כיום במדינת ישראל עלולה התנהגות זו של חיפוש מסגרות ולא תוכן ויהדות להזיק באופן בלתי הפיך. התופעה הזו שזהותו של יהודי נמדדת על-פי המסגרת הפורמאלית שהוא נמצא בה – האם הכיפה שחורה או סרוגה, שמאל או ימין, יכולה להוביל לצביעות. דבר זה עלול להביא גם לדחיית אדם מסיבות טכניות פורמאליות בלבד, ולהטעיה של העם להשקעת אנרגיה וכוח לשמר ולחזק את המסגרת הפורמאלית ולא את התוכן והמהות.

החוט דק אנו זקוקים למסגרת לחוק אבל יש להיזהר שלא נהפוך את החוק והמשפט לעיקר. בחינת מקום המשפט שם מקום הרשע.

שנדע להבחין בין דת ליהדות בין מסגרת לתוכן בין שקר לאמת.

שרון שלום